

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αφθονες μεταβολές και αλλοιώσεις, ρήγματα και χάσματα χωρίζουν τη σημερινή βιομηχανοποιημένη ζωή από τη ζωή των παλαιότερων καιρών με τους αργούς ρυθμούς και τους παραδοσιακούς τρόπους παραγωγής. Έχει, έτσι, μεγάλη σημασία το γεγονός, ότι πολλοί άνθρωποι –όχι απαραίτητα ακαδημαϊκοί ερευνητές– επιμένουν ακόμη, με ζέση και σεβασμό, να συγκεντρώνουν, να μελετούν και να δημοσιεύουν σε ενδιαφέροντα, από πολλές απόψεις, έργα τους, πολύτιμο πρωτογενές υλικό για την ιστορική παρουσία και τον λαϊκό πολιτισμό των γενέθλιων τόπων τους. Ευγενική προσδοκία τους, η γνώση που καταθέτουν να συμβάλει, εν συνεχεία, στη διάσωση της τοπικής ιστορίας και ταυτότητας, ως παρακαταθήκη, επιστημονική και συναισθηματική, για τις επόμενες γενεές.

Ο κ. Αλέξανδρος Δ. Ζορμπάς, συγγραφέας του παρόντος βιβλίου, γέννημα θρέμμα του Θεσπρωτικού –πρόκειται για τα γνωστά Λέλοβα της ευρύτερης ενότητας των χωριών της Κάτω Λάκκας Σουλίου στον νομό Πρέβεζας–, ανήκει στην κατηγορία αυτών των ευλογημένων ανθρώπων, που, με την κοπιώδη ερευνητική εργασία τους, όχι μόνο αναδεικνύουν και φωτίζουν το ιστορικό και πολιτισμικό πρόσωπο των ιδιαίτερων πατρίδων τους, αλλά και τροφοδοτούν την ιστορική και τη λαογραφική επιστήμη με πραγματικούς θησαυρούς.

Ολοκληρώνοντας μια επαγγελματική πορεία ζωής ταγμένη κι εξαντλημένη, με πολλαπλά καθήκοντα, επί δεκαετίες, στην υπηρεσία της γενέτειρας κοινότητας και των συμπατριωτών του, και με ιστορικά και λαογραφικά ενδιαφέροντα, έμπρακτα εκφρασμένα μέσα από την ενεργό συμμετοχή του ως μέλους τοπικών φορέων και συλλόγων, ο κ. Ζορμπάς αφιέρωσε τον προσωπικό χρόνο του σε βιβλιογραφικές αναζητήσεις, αρχειακή αναδίφηση και, κυρίως, επίμονη επιτόπια έρευνα: έλαβε εκατοντάδες συνεντεύξεις με ηλικιωμένους Λελοβίτες, σε σπίτια και καφενεία, συγκέντρωσε πολυάριθμο φωτογραφικό υλικό, ξεχασμένο σε οικογενειακά συρτάρια και συλλογές, κ.ά. Και παραδίδει, τώρα, πρώτιστα στην πατρική γη και τους συμπατριώτες του, και, βέβαια, και στους

μελλοντικούς μελετητές του Θεσπρωτικού (και όχι μόνο), το παρόν επιβλητικό βιβλίο των 528 σελίδων, εξαιρετικά σημαντική συμβολή, κατά κύριο λόγο, στη μελέτη της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της λελοβίτικης κοινότητας.

Μετά τον από καρδιάς Πρόλογο και την ολιγοσέλιδη Εισαγωγή, ο συγγραφέας αναφέρεται, καταρχάς, στον χώρο που δραστηριοποιήθηκαν επαγγελματικά οι Λελοβίτες, την παλιά «πάνω» αγορά, το «Μεσοχώρι», που σταδιακά μετατοπίστηκε στο χαμηλότερο αλλά κομβικό σημείο της σημερινής αγοράς, στο σταυροδρόμι του παλιού αγροτικού δρόμου (του «Πατινού») με τους δρόμους που οδηγούν στα άλλα χωριά.

Ο κορμός του βιβλίου, στη συνέχεια, αποτελεί ένα πανόραμα της γεμάτης ζωντάνια επαγγελματικής ιστορίας και φυσιογνωμίας του Θεσπρωτικού. Παρουσιάζονται, 120 περίπου επαγγέλματα (ο συγγραφέας τα δίνει σε αλφαβητική σειρά και με κατατοπιστικά εισαγωγικά σημειώματα), και 800 περίπου επαγγελματίες του Θεσπρωτικού, ονομαστικά, με εκτενή λόγο και πλούσιο τεκμηριωτικό φωτογραφικό υλικό· πρωταγωνιστές όλοι τους και «υπηρέτες» της οικονομικής, και, συνακόλουθα, της κοινωνικής και πολιτισμικής ζωής της μικρής κομμόπολης, στο πλαίσιο εναλλασσόμενων ιστορικών δεδομένων, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 150 χρόνων (οθωμανική πραγματικότητα, συνέπειες των Βαλκανικών πολέμων και της Μικρασιατικής καταστροφής, δεινά της γερμανοϊταλικής κατοχής και του Εμφύλιου, οικονομικές κρίσεις, τεχνολογικές αλλαγές, ζυμώσεις και αλλαγές των πατροπαράδοτων νοοτροπιών και του εθνικού βίου της κοινότητας κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνει, επίσης, έναν «πολυεπαγγελματισμό» των κατοίκων –τις διαδοχικές, δηλαδή, ενασχολήσεις τους με διαφορετικά επαγγέλματα, κάποτε δύο και τρία στη σειρά– και αναζητά τους παράγοντες που τους οδήγησαν σε αυτήν την αξιοπρόσεκτη επαγγελματική συμπεριφορά.

Το πόνημα ολοκληρώνεται με ένα Παράρτημα, όπου, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά, παρατίθεται και μια από τις συνεντεύξεις με ηλικιωμένο επαγγελματία (όπως την κατέγραψε ο συγγραφέας) και χρήσιμα πληθυσμιακά στοιχεία του Θεσπρωτικού, καθώς και με ένα Ευρετήριο ονομάτων για γρήγορες αναζητήσεις και ευχερέστερη χρήση από τους αναγνώστες.

Στον ακούραστο συγγραφέα-ερευνητή κ. Ζορμπά, που παραδίδει στη γενέτειρά του έναν πραγματικό θησαυρό, καθώς και στον καταξιωμένο επιμελητή της έκδοσης κ. Michael Stork, που σμίλεψε τα κείμενα με τον γνωστό άριστο τρόπο του, αξίζουν θερμά συγχαρητήρια· στο δε βιβλίο αξίζει η ευχή για ένα καλό ταξίδι του στον κόσμο της ιστορικής-πολιτισμικής-λαογραφικής γνώσης των ελληνικών κοινοτήτων.

Μαρίνα Βρέλλη-Ζάχου
*Αν. Καθηγήτρια Λαογραφίας
 Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
 Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*